

# Grupu dzīvokļus Cēsīs par dzīvesvietu izvēlējušies 16 cilvēki



Jūlijā aprit gads kopš Cēsīs darbojas grupu dzīvokļi, kur tiek gādāts par atbalstošu vidi 16 pieaugušajiem ar garīga rakstura traucējumiem. Katram grupu mājas iedzīvotājam ir savs dzīves stāsts un pieredze, bet kopā visiem tās ir mājas.

Grupu dzīvokļi izveidoti, pateicoties deinstitutionalizācijas procesam, ko vienlaikus kopš 2016.gada īsteno plānošanas reģioni sadarbībā ar pašvaldībām. Tas paredz cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem nodrošināt sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus, tajā skaitā dzīvi ārpus sociālās aprūpes centriem.

“Grupu māju pakalpojumi ir domāti pieaugušajiem ar garīga rakstura traucējumiem, kuriem ir grūtības dzīvot patstāvīgi, bet nav nepieciešama atrašanās ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā,” skaidro Inguna Kaupuža, Sociālā darbiniece biedrības “Cerību spārni” nodrošinātajos pakalpojumos Cēsīs un Spārē. Cilvēki mācās pieņemt lēmumus un būt atbildīgi par lēmumiem un to sekām, jo gadās arī kļūdīties. Dzīvojot grupu dzīvokļos, cilvēki mācās komunicēt un sadzīvot gan ar mājas iedzīvotājiem, gan ar apkārtējiem.

Grupu dzīvoklis ir mājoklis, kurā ir viss nepieciešamais cilvēka patstāvīgai dzīvei – katram ir pieejama dzīvojamā istaba, virtuve, duša, tualete, telpa veļas mazgāšanai. Papildus cilvēkiem tiek sniegts atbalsts sociālo problēmu risināšanā, nodrošināta sociālā rehabilitācija, kopīgi tiek strādāts pie jaunu darba iemaņu apgūšanas, kā arī nodrošināts atbalsts darba meklējumos.

“Ikdiena grupu dzīvokļu mājā tiek organizēta kā jebkurā mājā – ir savs dienas režīms un darbi, neizpaliek mājas uzkopšana, ēst gatavošana. Kopā vai atsevišķi tiek svinēti svētki vai apmeklēti pasākumi. Tiek ievērotas arī pieklājības normas – pirms aiziešanas cilvēks pabrīdina, kur dodas un, kad varētu atgriezties,” papildina biedrības “Cerību spārni” Spāres un Cēsu sociālo pakalpojumu vadītāja Vineta Zariņa.

Grupu dzīvokļu iedzīvotāji ir ļoti dažādi un katram ir atšķirīga līdzšinējā pieredze, kura nav tikai pēdējā vai iepriekšējā dzīves vieta,” stāsta V. Zariņa. “Kāds cilvēks nāk no pensionāta, bet pirms tam dzīvojis ģimenē, kāds nāk no pensionāta, bet nav dzīvojis ģimenē. Kāds nāk no ielas un nav pēdējās dzīvesvietas, ja neskaita patversmi. Kāds savukārt nāk no audžuģimenes. Cits – no mājām, kur bijis ļoti mīlēts, savukārt kāds nāk no mājām, kurās nav bijis saprasts. Kāds nāk no cita pakalpojuma, kuru uzskatījis par savām mājām un uztur kontaktus. Visus dzīve ir mētājusi un šobrīd mūs visus vieno, bet prieks, ka mājas iemītnieki lepojas ar savām pašreizējām mājām.”

Sociālā darbiniece I. Kaupuža secina, ka cilvēki, kuri dzīvojuši aprūpes iestādē, ir vairāk raduši pie noteikta dienas režīma, labāk prot plānot savu laiku. Viņiem ir pieredze kopīgai sadzīvei ar citiem. Mēdz būt, ka tiem cilvēkiem, kuri iepriekš dzīvojuši mājās, ģimenē, sākumā ir grūtāk pierast pie noteikta režīma. Visgrūtāk mēdz būt cilvēkiem, kuri ir dzīvojuši kā bezpajumtnieki, jo viņi ir raduši pie “brīvas” dzīves – bez dienas režīma, laika plānošanas, bez darba. Viņiem nav bijusi vai arī viņi ir zaudējuši prasmi rēķināties ar citiem.

Par dzīvi grupu dzīvoklī savas sajūtas ir arī to iedzīvotājiem. Gan Irēna, gan Andris iepriekš dzīvoja sociālās aprūpes iestādē un teic, ka daudz guvuši, dzīvojot gan pensionātā, gan tagad – grupu dzīvoklī.

Irēna pensionātā iemācījās budžeta plānošanu, drēbju mazgāšanu, ēst gatavošanu, mājas uzkopšanu. Savukārt šobrīd, dzīvojot grupu dzīvoklī, apmeklē daudzveidīgas nodarbības atbalsta centrā “Pērle” Cēsīs, un īpaši atzīst apgūto šūšanas prasmi.

Savukārt Andris, kurš grupu dzīvoklī dzīvo deviņus mēnešus, novērtē klusumu, mieru, jo katram ir savs stūrītis. Jau sociālās aprūpes iestādē Andris darbojās kokapstrādes nodarbībās, savukārt šobrīd atbalsta centrā “Pērle” viņš ikdienā ada, auž un šuj ar elektrisko šujmašīnu.

Izdevumi par sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu sniegšanu tiek segti no Eiropas Sociālā fonda līdzekļiem, taču jau 2023.gada beigās pakalpojumu finansēšana būs jāuzņemas pašvaldībām. Ņemot vērā iedzīvotājiem nepieciešamo pakalpojumu klāstu, pašvaldības cer arī uz valsts budžeta līdzfinansējumu pakalpojumu izdevumu segšanai.

Paredzēts, ka līdz 2023.gada beigām katrā pašvaldībā tiek nodrošināt sabiedrībā balstīti sociālie pakalpojumi cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumi - grupu dzīvokļu un dienas aprūpes centru vai specializēto darbnīcu pakalpojumi.

Aktivitātes notiek deinstitucionalizācijas projekta "Vidzeme iekļauj" norises laikā. Tā mērķis ir Vidzemes plānošanas reģionā palielināt ģimeniskai videi pietuvinātu un sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu pieejamību cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem un bērniem ar funkcionāliem traucējumiem. Vairāk: [http://www.vidzeme.lv/lv/projekti/vidzeme\\_iekļauj/info/](http://www.vidzeme.lv/lv/projekti/vidzeme_iekļauj/info/)



NACIONĀLAIS  
ATTĪSTĪBAS  
PLĀNS 2020



**EIROPAS SAVIENĪBA**

Eiropas Sociālais  
fonds

---

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē